

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра української літератури

Кафедральний каталог
вибіркових навчальних дисциплін
**ОПП «Українська мова і література.
Англійська мова і література»**
спеціальності А4 Середня освіта
предметної спеціальності А4.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
другого (магістерського) рівня вищої освіти
на 2026/2027 навчальний рік

Назва дисципліни	Міфологічно-містичний код літератури
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	у ⁴
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	<p>1. Монографія: Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с.</p> <p>2. Методичний посібник: Навчально-методичний посібник «Міф і література» (матеріали лекцій). Ужгород: Рік-У, 2020. 50 с.</p> <p>Наукові статті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тиховська О. Міфологізм новел Федора Потушняка «Капелюх із зеленим пером», «Упир», «В мочарах». <i>Науковий вісник Ужгородського університету</i>: Серія: Філологія., 2022. Вип. 1 (47). С. 107-113. 2. Тиховська О., Бура І. Мотив подорожі в часі в повісті Докії Гуменної «Небесний змій» та в новелі Михайла Трайсти «Людина з того світу». <i>Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка</i>. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип.53. Том II. С.209-217. 3. Тиховська О. Образи та мотиви повісті М. Трайсти «У ніч на святого Андрія» та оповідання М. Рошка «Кривавий місяць над Минчелом» у світлі європейської міфології. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Київ, 2022, Спецвипуск. № 5. С. 138–147. 4. Тиховська О. Міфологічні образи та мотиви балади Петра Скунця «Трепета» та поеми Володимира Самійленка «Спритний ченчик». <i>Науковий вісник Ужгородського університету</i>: Серія: Філологія, 2022. Вип. 2 (48). С. 91-97. 5. Тиховська О., Бура І. Міфологізм роману Доріс Лессінг «Ущелина». <i>Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства</i>. Ужгород, 2015. Вип. 20. С.136-140. 6. Tykhovska O. Psychological Basis of the Image of a Dead Lover in Mythology of Transcarpatia and P. Kulish's Story «About, Why the Peshevtsov Pond Was Dried up in the Town of Voronezh». <i>Філологічні трактати</i>. Сумський

	<p>державний університет, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна 2020. Том 12. №1. С. 117–125.</p> <p>7. Тиховська О. Художня інтерпретація біблійних мотивів у ліриці Дмитра Кременя. <i>Екзиль. Науково-мистецький часопис</i>. Ужгород: "Гражда", 2018. №9 (серпень). С.46-48</p> <p>8. Тиховська О. Проблема вибору та образ ангела в романі Ніла Геймана «Небудь-де». <i>Актуальні питання гуманітарних наук</i>. 2025. Вип. 91, Том 2. С. 187-195.</p> <p>9. Тиховська О., Харук А. Міфологізм роману Дари Корній і Тали Владимирової «Крила кольору хмар». <i>Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Філологія</i>, 2025. Вип. 1 (53). С. 42-48.</p> <p>10. Тиховська О., Цвіклінський М. Містицизм роману Іларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма». <i>Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Філологія</i>, 2024. Вип. 2 (52). С. 230-238.</p> <p>Презентації, наукові публікації</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- типи міфів та їх основні характеристики;
- архетипічні та мандрівні сюжети міфів та їх проекцію в літературних творах;
- категорії та зміст поняття «міфопоетика»;
- семантику міфологічних та символічних образів у поетичних та прозових творах;
- специфіку вияву ініціального міфу в літературних творах;
- зв'язок жанру фантастики з космогонічними, антропогенічними та есхатологічними міфами;
- вплив апокрифічних (старозавітніх) міфів та легенд на художню літературу.

вміти:

- здійснювати міфопоетичний аналіз художнього твору,
- розрізняти групи міфів за змістом,
- виділяти архетипічні основи міфологічного світогляду в художніх творах,
- виокремлювати міфологічне підґрунтя літературних творів,
- окреслювати міфологічні мотиви літературних творів та їх художню інтерпретацію письменником,
- аналізувати образи-символи, етноархетипи, вплетені в канву літературного твору.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Зв'язок міфу і літератури. Аналіз романів Ніла Геймана «Небудь-де», І. Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма».
- Тема 2. Художнє переосмислення космогонічних міфів у романі Доріс Лессінг «Шикаста» та у повісті Олександра Дерманського «Царство Яблукарство».

- Тема 3. Художня інтерпретація антропогенічних та антропологічних міфів у романі Д. Лессінг «Ущелина» та в поезії Д. Кременя («Літанія до міфа. Сотворення Адама» та «Притча про гріхопадіння»).
- Тема 4. Художня інтерпретація демонологічних легенд про мертвого коханого та перелесника у творах П. Куліша (повість «Огнений змій»).
- Тема 5. Міфологічні образи та мотиви в повістях М. Трайсти «У ніч на святого Андрія», «Людина з того світу» та «Незнайомка у фіалковій сукні». Специфіка образу вовкулаки.
- Тема 6. Міфологічне підґрунтя мотиву подорожі у часі в романі Наталки Шевченко «Містичний вальс».
- Тема 7. Художня інтерпретація есхатологічних міфів та демонологічних легенд у романах Марини та Сергія Дяченків «Відьомська доба» та «Ритуал».
- Тема 8. Міфологізм оповідан Мирона Левицького ("Коханець принцеси Ізітає", "Портрет Аврори д'Анвіль"), Марії-Анни Голод ("Студент", "Як Михайло з духами розмовляв"), Юрія Клена («Акація»).
- Тема 9. Міфологізм новел Федора Потушняка «Капелюх із зеленим пером», «Упир», «В мочарах», Софії Яблонської «Зачарований рік», Ярослави Острук «Дім Вільяма О'Гари», «Легенда старого двору», .
- Тема 10. Специфіка образу відьми та мотив чаклунства у романах В. Климчука «Рутенія», Ю. Нагорнюк «Діва, матір і третя», Н. Довгопол «Дарована весна, або Відьма за чужим призначенням», Н. Вальчук-Остряниці «Остання відьма», О. Печорної «Химерниця», Л. Солох «Чорна Біла».
- Тема 11. Художня інтерпретація міфологічних образів у повістях С. Ухачевського «Казка старого мельника», В. Арєнєва «Бісова душа», С. Дерманського «Стонадцять халеп Остапа Квіточки».
- Тема 12. Образ козака-характерника в романах українських письменників («Зброя вогню», «В тіні янгола смерті» Тараса Завітайла та «Характерник» Василя Шкляра).

Назва дисципліни	Казка, малюнок і сценарії розвитку особистості
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	<p>Монографії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тиховська О. Українська народна чарівна казка: психоаналітичний аспект. Монографія. Видання друге, доповнене. Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 416 с. 2. Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с. 3. Естес К. П. Жінки, що біжать з вовками. Архетип Дикої жінки у міфах та легендах. / Переклад з англійської Наталії Валецької. Київ, 2019. 464 с. 4. Кемпбелл Дж. Тисячолокий герой / пер. з англ. О. Мокровольського. Львів: Видавництво Terra Incognita, 2025. 416 с. <p>Методичний посібник:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Тиховська О. Методичний посібник з курсу «Психоаналітичні засади фольклору». Ужгород: Вид-во «ПП Данило С.І.», 2011. 35 с. <p>Презентації, наукові публікації</p>
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття, тренінги
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- що таке архетипи колективного несвідомого і як вони об'єктивуються в казках і міфах,
- специфіку метафоричної ініціації героїв у казках,
- поняття буквалізації метафори,
- зв'язок казок зі сновидіннями,
- що таке казкотерапія, індивідуація, психологічна ініціація,
- вплив казок на розвиток дитини, її становлення як особистості.

вміти:

- застосовувати психоаналітичний метод дослідження до фольклорних творів (міфів та чарівних казок),
- виявляти особливості об'єктивації архетипів Самості, Тіні, Аніми/Анімуса, архетипу матері в чарівних казках,

- аналізувати психологічне підґрунтя мотиву складних випробувань у казках, його зв'язок з ритуалом ініціації (чоловічої чи жіночої).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- **Тема 1.** Основи ізотерапії та казкотерапії. Архетипи К. Г. Юнга в чарівних казках, міфах, сновидіннях.
- **Тема 2.** Малюнок як спосіб самопізнання. Архетип Тіні. Відображення власної позитивної та негативної Тіні через малюнок, складання казки про Тінь. Тінь у сновидіннях.
- **Тема 3.** Робота з архетипом відьми. Малюємо відьму, аналізуємо власний малюнок, складаємо казку про відьму. Аналізуємо образ відьми в народних казках та сновидіннях.
- **Тема 4.** Робота з архетипом Анімус (учасники групи дівчата). Малюємо уявний образ ідеального чоловіка та демонічного коханця (позитивний та негативний Анімус). Аналізуємо сюжет казки «Синьобородий пан» та дотичні до неї власні сновидіння. Складаємо казку про звільнення від токсичних/аб'юзивних стосунків.
- **Тема 5.** Робота з архетипом Аніма (учасники групи хлопці). Малюємо уявний образ ідеальної жінки та демонічної коханки (позитивна та негативна Аніма). Складаємо казку про подолання демонічної жінки. Аналізуємо сюжет японської казки «Сніговиця» та дотичні до неї власні сновидіння.
- **Тема 6.** Робота з архетипом дитини. Аналіз казки «Гидке каченя». Осмислення процесу дорослішання й подолання комплексу неповноцінності. Малюємо свою внутрішню дитину. Складаємо казку про подолання комплексу неповноцінності, зустріч з внутрішньою дитиною, діалог з внутрішньою дитиною.
- **Тема 7.** Метафоричний сценарій життя жінки в казках "Русалонька" та «Жінка-скелет». Осмислення жертви заради кохання («Русалонька») та зцілення коханням («Жінка-скелет»). Аналіз образів-символів: серце-барабан, сльоза, кістки, голос. Складання продовження казки «Русалонька» в позитивному аспекті.
- **Тема 8.** Робота з почуттям страху. Малюємо власний страх. Складаємо казку про подолання страху, проводимо паралель до сновидінь, які викликають жах.
- **Тема 9.** Аналіз казки «Червоні черевички». Типи одержимості, способи їх подолання. Складання казок про звільнення від одержимості. Малюнок, який відображає це звільнення.
- **Тема 10.** Архетип Самості, Образ мудрого старого/мудрої старої в казках та міфах. Аналіз казки «Дідо-всевідо», сонце – як уособлення Самості. Мандала як відображення Самості. Малюємо мандали, аналізуємо малюнки. Складаємо казку про зустріч з мудрецем – метафоричне відображення психологічної ініціації.
- **Тема 11.** Тварина як уособлення інстинктивної Тіні. Малюємо власну інстинктивну Тінь, складаємо казку про її допомогу в пошуках щастя. Аналізуємо символіку тварин, птахів – героїв складених казок.
- **Тема 12.** Психоаналітична інтерпретація казки «Попелюшка» та її варіантів (казки про пасербицю та мачуху-відьму). Психологічна ініціація дівчини, пошук власної ідентичності, конфлікт з Тінню. Сценарій Попелюшки в реальному житті.
- **Тема 13.** Образи богів та богинь як уособлення нашого «Я». Робота з метафоричними картами.

Назва дисципліни	Українсько-угорські літературні взаємини
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	Перший
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	необмежений доступ до мережі інтернет; наукова бібліотека, читальні зали; платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	лекції та практичні заняття
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Студент повинен **знати**:

- основні етапи українсько-угорських міжкультурних контактів;
- форми та прояви міжлітературних взаємин;
- персоналії угорських та українських діячів – популяризаторів літературних текстів на іншомовних теренах.

уміти:

- здійснювати типологічний аналіз культурних явищ;
- оцінювати діяльність митців та науковців;
- застосовувати отримані теоретичні знання в практичній діяльності;
- цінувати мультикультурність світу, толерантно і з повагою ставитися до представників інших культур.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Угорсько-слов'янські взаємини в добу Київської Русі. Сковорода та Угорщина. Історія видання альманаху «Русалка Дністровая». Т. Шевченко та Ш. Петефі. Творчість Т. Шевченка в перекладі угорською мовою. Творчість Ш. Петефі в перекладі українською мовою. Переклади творів Івана Франка та Лесі Українки угорською мовою. Шара Каріг як популяризатор української літератури в Угорщині. Діяльність Пала Мішлеї. Найвідоміші антології української літератури в Угорщині. Відомі перекладачі творів українських письменників угорською мовою. Угорська література на Закарпатті. Ю. Шкробинець як перекладач. Українсько-угорські міжлітературні контакти на сучасному етапі.

Назва дисципліни	Теорія літератури в шкільному вивченні
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Робоча програма дисципліни; підручники; навчально-методичні посібники; матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси літературознавчого характеру.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Здобувач повинен знати:

- теоретичні основи/засади літературознавства;
- сучасну методологію пізнання літературних явищ, критерії їхньої оцінки;
- особливості розвитку літературно-естетичної думки;
- закономірності розвитку світового та вітчизняного літературних процесів;
- рівні та елементи літературного твору як художньої системи;
- принципи диференціації творів літератури за родами, жанрами та видами;

уміти:

- застосовувати літературознавчий понятійно-термінологічний апарат;
- працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, осмислювати й систематизувати інформацію в процесі навчання та в професійній діяльності;
- обирати необхідні методи й прийоми для аналізу конкретного літературного матеріалу;
- здійснювати різні види аналізу літературного твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції і новаторство.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Теорія літератури як наука і навчальна дисципліна.
- Тема 2. Історія розвитку науки про літературу.
- Тема 3. Літературний твір як художня система.
- Тема 4. Письменник і реципієнт.
- Тема 5. Генологія літератури.
- Тема 6. Літературний процес.
- Тема 7. Літературні напрями, стилі, течії.
- Тема 8. Аналіз ліричного твору.
- Тема 9. Аналіз епічного твору.
- Тема 10. Аналіз драматичного твору.

Назва дисципліни	Літературознавство української діаспори ХХ ст.
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр(осінній/весняний)	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни, підручник, навчальні, методичні посібники, інтернет-ресурси
Форма проведення занять	лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Знати: причини, умови локалізації літературознавчих сил за межами України; організації та групування літературних та наукових сил у зарубіжжі; літературно-наукові видання, ключових репрезентантів українського зарубіжного літературознавства; життєві і творчі біографії літературознавців, їх основні наукові праці та концептуальні положення в них.

Вміти: осмислювати український позаматериковий літературознавчий дискурс; аналізувати теоретико-методологічні засади літературознавчих праць; здійснювати порівняльний аналіз наукових концепцій відомих українських літературознавців зарубіжжя; вводити надбання української позаматерикової науки про літературу в загальноукраїнський літературознавчий контекст; використовувати основні положення праць діаспорного українського літературознавства в процесі аналізу українського літературного процесу, письменницьких постатей, літературних творів та явищ.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. До питання історії української науки про літературу.
- Тема 2. Літературознавство української еміграції в контексті української науки про літературу.
- Тема 3. Розвиток літературознавства поза межами України. Історія української літератури в науковій інтерпретації М. Возняка.
- Тема 4. Історія української літератури М. Гнатишака
- Тема 5. Концепція історії української літератури Д. Чижевського.
- Тема 6. Питання стану та розвитку української літератури в трактуванні материкового літературознавства середини ХХ ст.
- Тема 7. Українське діаспорне літературознавство другої половини ХХ ст.
- Тема 8. Літературознавча спадщина Юрія Шереха.
- Тема 9. Кулішезнавчі дослідження Ю. Шереха.
- Тема 10. Володимир Державин як літературознавець.
- Тема 11. Літературно-критичний доробок Леоніда Рудницького.

- Тема 12. Внесок Юрія Лавріненка в українське літературознавство.
- Тема 13. Літературознавчі студії Василя Барки.
- Тема 14. Наукові здобутки Юрія Бойка-Блохина.
- Тема 15. Літературознавча есеїстика Євгена Маланюка.

Назва дисципліни	Українська література Румунії
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Робоча програма дисципліни, монографія та публікації: 1. Вотьканич М. Прозаїк із гуцульською душею: світ творчості Михайла Гафії Трайсти : монографія. ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т». Ужгород : РІК-У, 2025. 240 с. Необмежений доступ до мережі інтернет; наукова бібліотека, читальні зали; платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- умови формування й етапи становлення українського письменства в Румунії;
- основні мистецькі тенденції розвитку української літератури в Румунії та її яскравих представників;
- особливості розвитку української літературної критики та літературознавства на румунських теренах, їх провідних репрезентантів;

вміти:

- застосовувати отримані теоретичні знання на практиці;
- аналізувати художні тексти українських митців Румунії;
- простежувати типологію літературних феноменів у творчості українських письменників материкової України та Румунії;
- виявляти культурні та літературні впливи представників титульної нації на творчість українських митців, що живуть та працюють в Румунії;

формуванню в учнів гуманістичні цінності та толерантне ставлення до представників інших культур.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Історичні умови формування української національної меншини в Румунії.
- Українська література Румунії: суспільно-політичні умови та основні етапи становлення. Роль українськомовних часописів.

- Вклад збирачів українського фольклору О. Бевки, І. Лібера, І. Ребошапки у збереження українського слова на румунських теренах.
- Мистецькі тенденції українського красного письменства, твореного на теренах Румунії (своєрідність прози, поезії, драматургії). Творчість К. Ірода, К. Регуша, І. Ковача, М. Корсюка, М. Михайлюка, М. Трайсти, М. Корнищана, І. Мойсей.
- М. Ласло-Куцюк та М. Михайлюк – засновники української літературної критики в Румунії.
- Українська література Румунії в оцінці сучасних літературознавців (розвідки В. Антофійчука, Л. Василик, Л. Ковалець, В. Барчан, О. Тиховської, О. Ігнатович, Е. Балли та ін.).

Назва дисципліни	Іван Чендей: художній світ, пам'ять і гуманістичні смисли
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр(осінній/весняний)	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни, підручник, навчальні, методичні посібники, інтернет-ресурси, Щоденники Івана Чендея, Особова справа Івана Чендея, епістолярій письменника
Форма проведення занять	лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу: сформувати цілісне уявлення про художній світ Івана Чендея, розкрити жанрово-стильову своєрідність його прози, філософсько-етичну проблематику, особливості нарративу, символіки та ментального простору Закарпаття у творчості письменника. Поглибити знання здобувачів про основні етапи творчості Івана Чендея; проаналізувати ключові прозові твори письменника; осмислити роль щоденників і епістолярію у формуванні авторської позиції; удосконалити уміння інтерпретувати художній текст у контексті історико-культурних реалій; розвинути практичні навички літературознавчого аналізу та академічного письма.

Після завершення курсу здобувач повинен:

- знати біографію та творчу еволюцію Івана Чендея;
- розуміти жанрову специфіку його малої прози;
- аналізувати символіку, образну систему, мотиви та конфлікти;
- інтерпретувати щоденники й листи як літературний і культурний документ; аргументовано висловлювати власні наукові судження.
-

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Життєвий і творчий шлях Івана Чендея

- Закарпатський культурний простір
- Чендей і покоління шістдесятників
- Світоглядні засади творчості

Тема 2. Жанрова палітра та стильові особливості прози І. Чендея

- Мала проза як домінанта
- Ліризм, психологізм, символізм
- Етика буденного життя

Тема 3. Філософія пам'яті й часу у творі

«Луна блакитного овиду»

- Символ овиду
- Мотив ностальгії та втрати

Тема 4. Моральний вибір і духовна спадщина у творі «Тестамент»

- Заповіт як форма етичного послання
- Поколіннєва тяглість

Тема 5. Образ любові та сакральної речі у новелі «Весільний кулон»

- Річ як носій пам'яті
- Традиція і особисте щастя

Тема 6. Трагедія батьківства, історичної пам'яті та морального обов'язку у новелі «У вагоні»

- дорога як траурний і сакральний простір;
- образ батька, який везе хрест убитому в малярській в'язниці синові;
- хрест як символ пам'яті, жертви й національної трагедії;
- образ гуцула-контролера;
- прихований історичний контекст репресій;
- етика мовчазного співчуття.

Тема 7. Батьківство, відповідальність і самопожертва у творі «Син»

Тема 8. Народна філософія життя у творі

«Криниця діда Василя»

- Криниця як архетип
- Образ старця-охоронця традиції

Тема 9. Час і закам'яніла мить у новелі

«Комаха в бурштині»

- Символ бурштину
- Людина як «законсервована» пам'ять

Тема 10. Музика, талант і трагедія у творі

«Цимбаланя»

Тема 11. Гармонія людини й природи як моральний імператив у новелі «Лиска»

- взаємозв'язок людини та природного світу;
- порушення гармонії як джерело зла;
- гуманізм як основа співіснування;
- добро і зло в контексті ставлення до «іншого» (природи, слабшого);
- відповідальність людини за світ, у якому вона живе;
- «Лиска» як символ беззахисного життя.

Тема 12. Митець і мистецтво у творі

«Гаврилова «Золота осінь»

Тема 13.

Щоденники Івана Чендея

- Саморефлексія письменника
- Щоденник як форма літератури

Тема 14.

Епістолярій Івана Чендея

- Лист як простір діалогу
- Чендей у колі сучасників

Назва дисципліни	Українська проза Закарпаття ХХ століття
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни кредитах	у4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	передумов за ОП немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра українська літератури
Інформаційне забезпечення	1. Ігнатович О. Синхромія: монографія. Ужгород, 2019. 296 с. 2. Мишанич О. Карпати нас не розлучать. Ужгород, 1993. 196 с. 3. Мишанич О. Оновлення літератури (Про літературний рух на Закарпатті 20-30-х рр. ХХ ст.) На переломі. Літературно-критичні статті й дослідження. Київ: Основи, 2002. С. 237–256. 4. Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач:

- *Уміє оперувати* базовими категоріями та поняттями спеціальності.
- *Застосовує* різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.
- *Використовує* гуманістичний потенціал української мови і літератури, зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.
- *Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури для виконання освітньої програми в базовій середній школі, закладах фахової передвищої освіти.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Особливості розвитку української прози Закарпаття ХХ століття.
- Постаті Луки Дем'яна та Олександра Маркуша в контексті «закарпатської школи новелістики» у 20-40-х рр. ХХ століття. Фольклор і мала проза Луки Дем'яна (оповідання «Хата», «Червона калина»).
- Майстерність виписування трагічного пафосу та іронічного пафосу в новелістиці Олександра Маркуша («Дараба розбилася», «Сільський дипломат»).

- Федір Потушняк і літературний процес Закарпаття. Опозиція «свій/чужий» в оповіданні Федора Потушняка «Злодій».
- Становлення романістики у краї. Життєвий творчий шлях о.Юрія Станинця. Роман Ю.Станинця «Сусіди»: формування «нової» людини у традиційному світі села.
- Повість Олександра Маркуша «Юліна»: новоромантичний струмінь твору.
- Повоєнна література у краї: періодизація, жанри, стильові особливості. Розвиток історичного роману.
- Михайло Томчаній: життєтворчість письменника. Осмислення історичного минулого в романі «Жменяки» Михайла Томчанія.
- Проблема «людина і час» у романі Ф.Потушняка «Повінь».
- Нонконформізм в літературі Закарпаття 60-70-х років ХХ ст. Іван Чендей: літературний портрет. Викриття тоталітарної системи в повісті Івана Чендея «Іван».
- Життєвий і творчий шлях Юрія Мейгеша. Розвиток інтелектуального роману у краї. Поетика літературної мозаїки «Сьогодні і завжди» Ю.Мейгеша.
- Юрій Керекеш: письменник і епоха. Роман «Блукання і порожнечі» Ю.Керекеша: текст і підтекст.
- Історичне минуле в повісті В.Фединишинця «Ілько Липей- останній опришок».
- Письменник Дмитро Кешеля: в пошуках стилю. Гротеск і сентиментальність у новелі Дмитра Кешелі «Корабель праведних душ».
- Література Закарпаття 80-х-90-х рр. ХХ ст.: жанри, теми; традиції і пошуки.
- Романіст Мирослав Дочинець. Роман «Горянин»: людина у ритмі часу.
- Розвиток сучасної прози Закарпаття.

Назва дисципліни	Красне письменство Закарпаття як українська література західного фронтиру
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	перший
Семестр	осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Немає передумов вивчення за ОП
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Ігнатович О. Синхромія: монографія. Ужгород, 2019. 256 с. Мишанич О. Карпати нас не розлучать. Ужгород, 1993. 196 с. Мишанич О. Оновлення літератури (Про літературний рух на Закарпатті 20-30-х рр. ХХ ст.). <i>Мишанич О. На переломі. Літературно-критичні статті й дослідження</i> . Київ: Основи, 2002. С. 237–256. Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- знати специфіку літературного процесу;
- володіти аналізом художніх текстів;
- розрізняти жанрово-видові структури;
- розуміти взаємозв'язки літературної творчості з історією, філософією, релігією, літературознавством, естетикою, лінгвістикою;
- визначати місце твору в літературному процесі, виявляти традиції й новаторство художнього твору.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем): особливості крайової літератури від давнини до сучасності; з'ясування періодизації літературного процесу; розвиток давньої літератури історичного Закарпаття: жанри, стилі; література ХІХ століття; література поч. ХХ ст: творчі шукання письменників; література періоду Підкарпатської Русі: розвиток прози, поезії, драматургії, періодичні видання; література краю Другої світової війни: проза, поезія, драматургія, наукове літературознавство, періодичні видання; перше десятиліття радянського часу: ідеологічні пріоритети, письменники в нових політичних реаліях; епоха шістдесятництва у краї: розвиток вільнодумства у мистецтві та наслідки відлиги (поезія, проза); 70-80-ті роки: нова естетика в поезії, прозі, драматургії;

українська література Закарпаття на світанку доби незалежності (1991-2000): нові тенденції в розвитку літератури (поезія, проза), незалежна преса, повернення забутих імен письменників в літературний процес; сучасний стан крайової літератури; література краю в контексті загальноукраїнського літературного процесу.